

▲ Thom de Graaf stopt als vicepresident van de Raad van State. © Marco de Swart

Thom de Graaf waarschuwt bij afscheid: Nederland zit 'dicht tegen punt van onbestuurbaarheid'

Als het kabinet-Jetten er niet in slaagt om structurele afspraken met de oppositie te maken, komt de regeerbaarheid van Nederland in gevaar. Vicepresident Thom de Graaf van de Raad van State doet bij zijn afscheid een oproep: 'moedige politici' moeten verantwoordelijkheid nemen. „Wie in Nederland zit te wachten op nieuwe verkiezingen?”

HK

Jan Hoedeman en Hanneke Keultjes

30 juni 2026, 01:00 • Laatste update: gisteren om 05:44

 Maak ons je Google-favoriet

Nederland zit 'dicht tegen het punt' van onbestuurbaarheid aan. Daarvoor waarschuwt vicepresident Thom de Graaf van de Raad van State, die dinsdag na bijna acht jaar afscheid neemt. „Door de versplintering in het parlement wordt het steeds moeilijker om meerderheden te vinden”, zegt De Graaf in een interview met deze site.

vormen. Het kabinet-Jetten leunt op een minderheid in zowel de Tweede als Eerste Kamer. „Maar wij kennen in Nederland geen cultuur van minderheidskabinetten, zoals die in bijvoorbeeld Denemarken wel bestaat.”

Dat gemis speelde het kabinet in de eerste maanden parten. „Oppositiepartijen willen niet bewegen, de coalitie zoekt niet naar meerderheden en zegt: ‘ja maar wij willen ons programma uitvoeren’. Dat wordt een onmogelijke situatie.”

Mis nooit meer het laatste nieuws

Krijg een melding bij belangrijk nieuws over Woerden.

Politieke stabiliteit

De Graaf is lid van regeringspartij D66, maar benadrukt dat hij ‘niet de sponsor is van welke coalitie dan ook’. „Maar wie in Nederland zit te wachten [op nieuwe verkiezingen](#)? We snakken allemaal naar enig langetermijnbeleid en politieke stabiliteit.”

Daarom doet hij een oproep aan ‘alle politici in beide Kamers, oppositie én coalitie’ om ‘moedig’ te zijn. „Ik hoop dat zij bereid zijn over hun eigen schaduw heen te springen. Als dat niet mogelijk blijkt, dan komen we wel zo’n beetje aan het einde van de mogelijkheden.”

Een kiesdrempel, waardoor kleine partijen geen kans meer maken op zetels, wordt vaak gezien als oplossing voor de versplintering in de Kamer. „Ik ben daar zelf niet voor”, zegt De Graaf. „Dat betekent dat kleinere partijen die we als belangrijke bijdrage zien in onze parlementaire democratie dan wegvallen.” Die kleintjes zijn het probleem niet, stelt De Graaf. „De grote partijen zijn niet groot genoeg.”

Geen doembeeld

De Graaf wil ‘geen doembeeld’ schetsen; het einde van de parlementaire democratie is niet morgen in zicht. „Het is meer een aansporing: verantwoordelijke politici moeten eruit zien te komen. Ik vind dat je optimisme moet hebben. Ik ben ervan overtuigd dat er een *coalition of the willing* bestaat die onze democratische rechtsstaat van nieuwe brandstof kan voorzien. We willen allemaal toch dat het land een stukje verder wordt gebracht?”

De Graaf zou ook graag zien dat er in het onderwijs meer aandacht komt voor wat democratie inhoudt. „De democratie is meer dan alleen dat de meerderheid beslist. Bij een democratische rechtsstaat horen respect voor minderheden, rechtsbescherming en betrokken burgers. Leren we dat nog? Ik denk het niet.”